

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

15 Juillet 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 325

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

icin: 2 1,2, Âlâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi altıncı sene

15 Temmuz 1931

nin şimdiye kadar yenmeye muvaffak olmamış olduğu bir imkânsızlık divarına çarpıyordu .

Bir nazır, ba'zı tasarruflar vücade getirmeyi dener denemez, derhal anlayordı ki fransada , eski bir maliye nazırının önünde dediği gibi , faydasız bir yol bekeisi, bir yol me'muru me'muriyetini lâğv edecek kadar zi kudret değildir . Böyle amirane bir teşebbüs de bulunacak bir nazır, kaldırılan yol bekeisinin mensub olduğu vilâyetin bütün meb'usları tarafından istizaha ve her nevi' can sıkıcı ehvale ma'ruz olmak tehdidi altına düşer. Şakirdsiz bir mektebi , muraca'atsız bir mahkemeyi , işsiz bir tersaneyi v. s. lâğv etmek daha ziyade gayri mümkündür .

Nazırlar en küçük tasarruf yapmakdan 'aciz olmakla kalmıyordu, 'aynı zamanda muntahibleri tarafından ta'ciz olunan meb'usların ibrâmile yeni me'muriyetler ihdas etmeye ve israfatı artırmaya sevk olunuyorlardı . Bu israfat

meyanında , ba'zı mümtâz « Commune » lerde sadece mevzî'î bayramlar için, budgeeye konulan yüzlerce bin frank ve divanı muhasebatın raporlarında tenkid olunan bîhude masraflar vardır .

İtalyada Mussolini nin yaptığı islahata mümasil islahat yapmak için, Baş Vekile, parelmentonun re'yini almaksızın bu tasarrufları, kararnamelerle , yapmak selâhiyyeti verilmek ictiza etdi.

Muktazi gördüğü islahatı 'amirâne kabul ettirmek için hükûmet re'isine verilen selâhiyyete rağmen sâde karar ile bu islahatı kabul ettirmenin kolay olduğunu zan etmemelidir . Karar bir kuvvettir, fakat bu karar kendilerine kabul etdirilmek istenilenlerin zihniyyeti de birinci kuvveti felce uğratan diğer bir kuvvettir.

Dr G. LE BON

MEKTEBİ MÜLKİYE HATIRALARINDAN ALİ NAZİMA VE TARİHİ BİR HATIRA

[Geçen sayıdan ma'bad ve son]

II

Karşıda taksim bahçesinde kuvvetli ve parlak ziyalı lambalar altında dolaşan ecnebi çiftlerin mes'udane gezintilerini ve masalardaki şevki şadiyi seyrederek melâle daldım. Acaba şu hür ve bahtiaır insanlar gibi ben de hürriyetime kavuşacak mıyim diye mütehassirane tefekkürata koyuldum . Tekrar yattım yine uyuyamadım. kalktım . Bu minval üzre sabahı uyanık olarak buldum. Bu ve mütevali geceler hayatımın en muzlim ve melâl aver leyalidir . Hülâsa bir kaç gün bu minval üzre imrarı eyyam ediyor ve fevkalâde sıkılıyordum. Zayıflamağa başladım. Nihayet bir gün yanıma uzun boylu levant bir çavuş geldi. İsmimi sordu , aldığı cevap üzerine beni aldı en aşağı kata indirdi, Önünde iki nöbetçi bulunan perdeli bir kapının karşısında tevekkuf ettik . İlk

önce beni tesellüm eden zabıt yine zuhur etti. Yanıma yaklaştı silâh ve çakı var mı diye yoklama etti ve cebimdeki kâğıt cüzdanımı aldı . Nihayet içeriden verilen emir üzerine perde kaldırıldı içeriye girdim . Vasi ve mürabba bir salonun ortasındaki yeşil çuha örtülü masanın başında bir ferik ve iki tarafında ikişer miralay ahzi mevki eylemiş meşhur taş kışla divanı harp mahsusunu teşkil ediyorlardı. Reisin karşısındaki sandalye boş olup masanın bu sandalyeye isabet eden kısmında bir hokka kalem ve bir deste kâğıt bulunuyordu . İşte bu mevkiin muhakeme ve isticvap edilecek mücrime mahsus olduğu vaziyetten anlaşılıyordu. Ben mevkiimi anlayarak bu sandalyenin arkasında kaimen durup heyeti selamladım. Reis Paşanın işareti üzerine oturdum.

Reis Paşa evvelâ hüviyyetimi teferruatile tesbit etti. Bادهu bir zarf içine konulmuş olan evrakımı açup okumak için yapmacık ve gayri samimi bir nezaketle müsa'ademi talep etti. Bilzarure muvafakat ettim . Paşanın bununla meşğul olduğu sırada bir aralık gözüüm masa üzerindeki bir deste kâğıdın üstündeki varakta (bu gün durur da yarın söyler misin) diye bir ibareye ilişti .

Etrafımdakiler lâkayt ve dalgın idi . Paşa tetkikatını bitirdikten sonra evrakım arasında Anadoluhisarında bir sınıf arkadaşşıma ait bir adres zihnine ilişti. İzahat talep etti verdim . Kani oldu. Sebebi, Murat bey merhumun o semtte oturması münasebetile bundan bir serrışte elde etmek idi . Çünkü o tarihte merhum mü - şarünileyh Avrupaya firar etmişti ve mülkiye - liler de onun ta - lebesi ve bir kıs - mı mühimmi er - kânından olduğu cemiyetin mensup ve taraftarı idi . Hattâ Avrupada çıkardığı Mizan gazetesi bunlar arasında gizli gizli mektep de dahi elden ele dola -

şarak kitaplar içinde mahirâne bir surette okunurdu .

İşte bu müthiş divanı harp mahza bu ce - m'iyet mensubını ve Mizanı okuyanları bulup muhakeme ve karakuşu bir surette mahkûm etmek ve vatanın öz ve hamiyetli evladını menfalarla süründürmek, kahretmek için su - reti mahsusada teşekkül etmişti . Paşa tekrar gözlük takup takmadığımı ve cumaları nere - llerde vakit geçirdiğimi sordu . Aldığı mukni cevaplar üzerine reis paşa âzalara dönerek bakıştilar ve bir birlerine bir şeyler fısıldaş - tılar . Bu fısıltılardan (her ihtimale karşı) cümle nakısa kulağıma değdi. Reis paşa zili çaldı. Hapisane zabiti istedi. İçimi bir havf - tır kapladı . Acaba hapisaneyemi gönderiliyo -

rum diye endişeye düştüm . İstenilen zabıt göründü . Ona gizli bir şey söylendi gitti ne göreyim beni ilk tesellüm eden kıranta zabıt. Meğer hapisane memuru imiş. Bir kaç dakika sükût içinde geçerek sonra salonun yan tara - fında bir kapı açıldı, İçeriye eski tıbbiye tale - besı elbiseli kısa boylu tıknaz esmer ve tıraş - sızlıktan müzellef bir efendi girdi. Benim kar - şıma getirdiler. Reis paşa bu efendiye hitaben beni işaret ederek (söyledığınız efendi bu mu - dur) dedi . O da hayır bu değildir demesi üzerine mumaileyh geldiği yere gönderildi . Bu zatın Tahsin isminde benimle adaş bir tıbbiye talebesi olduğu ve o esnada kışlanın alt kat koğuşlarında mevkuf olan ve sonra şeref vaporile Trablus garba nefy edilen muh - telif mektep ve mesleğe mensup münevver ve

ihtilâlcı bir çok zevattan mürek - kep bir kafiyele ehrarla birlikte bulunduğumu işit - tim . Tevkif ve mevkufiyetim , ilanı hürriyette Trablus garpten avdet eden bu hürriyet mücahit - lerile bir tarihe

'URFİ İÇİN

« بچشم معرفت بنکر مصاف نظم هستی را
که هر خاوی در آن وادی درفش کاویان بینی
(عرفی شیرازی)

**Gördün ezeli bir idrâki muzafferle ,
Ruhi samediyeye 'ısyânını eşyanın ;
Yıldızların âsude elhani sükûtunda ,
Feryadını 'aks etdin gönlündeki deryanın.**

6 - 4 - 1931 AB. DJ.

tesadûf ediyordu . Yusuf Akçoralar ve sair malumulesami zevat bu kafilenin seramede - nından idi .

Ber minvali muharrer edilen muvacehede boşa çıkınca heyetle bir daha müşafeheden sonra reis paşa şikârımı elden kaçırın bir kurt asabiaetile bana dönerek (bak oğlum biz seni buraya maznunen getirttik . Aleyhinde bir emmareye desteres olamadık . İşde bir yanlışlık olduğu anlaşılıyor . Seni serbest bırakıyorum zinhar burada gelip geçen şeyleri ve söylenen sözleri kimseye söylemiyedeksin) dedi ve mek - tebi mülkiye müdüriyetine hitaben yazdığı bir tezkireyi de elime verdi. Badelteşekkür salon - dan ve sür'atle kışlanın cümle kapısından çık - tım . Acaba yine geri çağırılacak mıyım diye

vehim ve havf içinde arkamâ bakarak taksim caddesine ve telaşından Tramvaya atlamayı da unutarak taksim mevkiine geldim . Bir döndürücü dükkânına girüp biraz teneffüs ve teskini harareten , akşama kadar gezüp tozduktan sonra mektebe avdetimde kapıcı beni görünce hayretler içinde kaldı . Kim bilir zavallı ihtimalki beni artık dönülmez bir yeremi gitti zannediyordu . Arkadaşlarım bahçede başıma toplanup izahat istiyorlar , gıyabımda beni yoklama defterinde mevcut gösterdiklerinden bahsediyorlardı . Hattâ işlerinden biri ki şimdi İzmit meb'usu Sırrı Beydir . Bunun illet ve hikmetini bir mubassırdan bile sorduğumu söylüyordu .

Müdür Recai Beye gidup paşanın tezkiresini verdim . Abus bir çehre ile git derslerine çalış dedi çıktım . Çünkü o da saray bendegânından

olduğu için benim gibi şüpheli bir talebeyi huzurunda tutmak istemiyordu .

Öğle teneffüsünde koridorlarda muavin Ali Nazima beye tesadif ettim . Beşuş bir çehre ile bana macerayı sordu . Muhtasar bir surette izahat verdim . Yakayı ucuz kurtardığıma sevindi .

Bu hadiseden sonra miri müşarünileyh bana bir kat daha teveccüh ve iltifat göstermeğe başladı . Hakkımda takdirkâr sözler sarfettiğini müşarünileyhin kardeşi şimdiki İzmit meb'usu sınıf arkadaşım İbrahim Süreyya Bey söylerdi . Hülâsa, işte bu hatıra Ali Nazimanın aynı zamanda yürekte vatan muhibbi olduğunu isbat eden ahvaldendir .

Ali Nazima Beyefendi emsali nadir erbabı fazıl ve kemalimizden olup faziletin zi hayat bir timsali ve binaenaleyh fazilet mükâfatına ahak ve elyaktır . 8/6/931

Gençlere Enerji dersleri :

Nefsinizi yüksek tutunuz

Herkes evvelen kendisiyle alakadar olmalıdır . Filhakika bunun muvaffakiyyet üzerinde ve netice itibarile hayatın zevkine nâ'iliyyet yolunda çok te'siri vardır . İster çok büyük ister çok küçük bir şahsiyyet olunuz ; bizzat kendinize 'atf edeceğiniz kıymetin derecesindeki te'siri her zaman his edeceksinizdir .

İşte kendinizden , kendi nefsinizden başladıkça bir kıymetli iş göremez , bir eser yaratamazsınız . Fakat insanların kaçda kaç bu gün tam ma'nasile kendi kendisiyle meşğuldür ?

İşte bu hata , her şeyden evvel kendisiyle meşğul olmamak , varlığını bilmemek , kendini saymamak , saydırmamak yüzünden bu gün insanların çoğu düzinelerle , hattâ binlercesi bir arada olarak tıbbi bir çuval incir , yahud bir kümes dolusu tavuk gibi mu'amele görmektedirler . Bunlar tasnif , üzerlerine etiket vaz' ve böylece istismar edilmirler . Fabrikadaki 'amelelerin tabi' oldukları mu'amele bundan başka bir

surette ifade ve ta'rif oluna bilir mi ?

Bir milyon kerre sıfır sıfır değildir ? Esâret ancak müteakabil itilâflarla vücud bulur . Biz bu hakikati bir 'asır evvel anlayamamışdık . Fakat son 'asırın tarihi bize bunu isbat etti . Terakkiden korkan bir sürü , kendisini esârete bizzat atar . Bir millet ferdiyyetlerinin izâlesi ile kendisinin itibarını kendi elile alçaltır . Karanlık olmaları bütün büyük meş'alelerin sönmelerinden ve bunların yerine ancak küçük çıralların geçmesinden ileri gelmiştir .

Bu gün dahi (Démocratie) ta'bir edilen ikinci bir muzlim 'asırda yaşamamızın ve demokrasî hakkında yanlış fikirlere zahib olmanın esbabı heb o değildir ?

Hakiki servet , kendinizi tanımanız ve varlığınıza sahip olmanızla başlar . 'aksi halde maddî servet sizi yalnız gülünce yapar . dünyanın en bed baht insanı yeni mes'uliyyetleri , yeni bir vaz'iyetin icabatını hazm edecek bir